

“Els humans no formem part de la dieta dels taurons”

Àlex Bartolí és biòleg i coordinador a l'estat espanyol de la Shark Alliance, on s'han unit associacions no governamentals de tot el món per a treballar a favor de la conservació dels taurons.

Què és Shark Alliance?

—La unió de més de cent organitzacions de tot el món, preocupades per la conservació i per la millora de la gestió de les poblacions i de les pesqueries de taurons. Amb una característica: fem aquesta feina sobre la base de criteris científics, ens recolzem completament en la ciència per tal de poder determinar quines són les espècies que tenen més risc, quines necessiten més ajuda, etc.

—Sou conscients que justament els taurons són, probablement, els animals que més mala premsa tenen?

—És clar. I aquesta és una de les qüestions que mirem de modificar. El fet que tinguin tan mala premsa és, indirectament, una de les causes de la seva regressió, bé perquè la gent els té por i en algunes zones fins i tot provenen d'eliminar-los, bé perquè no acaben d'entendre que són espècies a les quals cal dedicar esforços de conservació. No són simpàtics, diguem-ne. No són els dofins, no són les espècies bandera que agraden a tothom. De fet, som conscients que una de les nostres feines és mirar de canviar aquesta visió, que ha estat creada per mites i per desinformació. Per tant, sobre la base de la ciència procurem que la gent entengui què són els taurons, per què són importants.

—I per què ho són?

—Essent grans depredadors, tenen un paper fonamental en els equilibris

ecològics, ajuden a regular les cadenes alimentàries, les piràmides tròfiques. Les xarxes alimentàries als oceans són extremadament complexes, de manera que no podem predir exactament què passaria si desapareguessin, però ens trobaríem davant de circumstàncies bastant difícils, amb desequilibris importants que afectarien moltes més espècies i, per tant, també a nosaltres. Són un graó important en la cadena.

—La por que els tenim és infundada?

—Va molt vinculada a la gran pel·lícula de Spielberg, *Tauró*, que va arrelar molt fort en el subconscient de la gent. De fet, de vegades a les notícies, si hi apareix cap tauró —com ara el tauró pelegrí, per exemple, que és absolutament inofensiu i menja plàncton— hi posen com a música de fons la de la pel·lícula. I això va marcant.

—Però els taurons...

—És clar, molts d'aquests animals són, efectivament, grans depredadors, cosa que fa que els tinguem respecte i por. Només que les pors creixen si sempre que es tracten aquestes notícies es fa de manera sensacionalista.

—Però no se'ns mengen, diguem-ne?

—En realitat, amb les dades a la mà, el nombre d'atacs és veritablement irrisori. Cada vegada fem més activitats a mar i el nombre d'atacs no creix. De fet, les estadístiques indiquen que hi ha molts més morts a l'any per picades d'abella que no pas per atacs de tauró.

“Conec molta gent que se'n va de vacances a fer immersió amb taurons (sense gàbia, és clar), però no conec ningú que se'n vagi a passejar entre lleons a la sabana sense protecció”

—Recentment, a Austràlia...

—Hi ha hagut aquest atac d'un tauró blanc a un surfista. D'acord. Pot passar. És un tauró blanc: no t'hi acostis que, si s'enfada, et pot fer mal. Però no per això els hem de treure la protecció o sortir a matar-los com proposava ara algun desaprensiu amb el pretext absurd que el tauró que ha tastat sang humana en voldrà més. És ridícul. El tauró blanc és una de les espècies més vulnerables que hi ha. No el podem desprotegir. Un exemple?

—Endavant.

—Si demà te'n vas a Tanzània, baixes del jeep, passeges pel mig de la sabana i un lleó et mata d'una urpada, vindrà algú a discutir l'estatus de protecció dels lleons? Doncs sembla que amb el tauró blanc ens permetem aquests luxes.

—Potser és amb la mar en general, que ens permetem aquests luxes.

—Sí. Hi ha gran nombre de restaurants on et serveixen tonyina vermella, per exemple, o més espècies que no són protegides perquè la indústria no ho deixa fer, però que tots sabem que es troben greument amenaçades. I no passa res. Però si anessim a un restaurant i et servissin linx ibèric te n'esgarrifaries i els posaries una denúncia. En canvi, amb l'altre no ho fas. Com que és un peix i no es veu...

—Si a sobre és un tauró blanc...

—Mira, hi ha unes 11.170 espècies d'elasmobranquis, de les quals unes 470 són taurons. I de taurons potencialment perillosos potser n'hi ha una desena d'espècies. Diem que són potencialment perillosos perquè són ani-

mals de mida gran o perquè tenen un ventall alimentari molt ampli, però cal saber que nosaltres no formem part de la dieta de cap d'aquests animals. La majoria d'atacs que hi ha acostumen a ser mossegades de tast, que se'n diu: davant d'un animal que no sap què és, tasta i, com que veu que no li agrada, ho deixa estar.

—Sí, però...

—Una mossegada de tauró blanc no és qualsevol cosa, és clar, i cal tenir en compte les lesions que et deixa. Amb tot, hi ha casos de supervivència, també. I parlem d'un animal que si no volgués que sobrevisquessis, no ho sobreviuries. De tota manera, en la majoria dels casos no hi ha depredació directa. Si hi ha mort, és a causa de les ferides que et deixa, després de dir 'bah, no m'interessa, me'n vaig'.

—Resultarà que som més perillosos nosaltres per a ells que a l'inrevés...

—I tant. Morts d'humans, a l'any, es poden comptar amb els dits d'una mà —o de dues, a tot estirar, els pitjors anys—, mentre que anualment capturem entre trenta milions i quaranta milions de taurons. Si no més. La balança és bastant desequilibrada. Deixeu-me que us faci un parell d'apunts.

—Endavant.

—El primer: conec molta gent que se'n va de vacances a fer immersió amb taurons (sense gàbia, eh?), però no conec ningú que se'n vagi a passejar entre lleons a la sabana sense protecció. És una dada que indica quina és la seva perillositat, malgrat tot.

—I el segon?

—No hem d'oblidar que quan fem aquesta mena d'activitats aquàtiques som nosaltres que entrem en l'hàbitat del tauró. Especialment allà on hi ha presència potent d'aquestes espècies. Per tant, som nosaltres, que ens hem d'adaptar, quan volem practicar activitats aquàtiques. No podem pretendre convertir el mar en una piscina, sense taurons, sense meduses, etcètera. El mar és el que és, les espècies són les que són i hem de gaudir d'aquest hàbitat tal com és, aprofitar aquesta bellesa que ens envolta.

—En comptes d'això, els tallem les aletes.

—És una de les qüestions fonamentals en què treballem des de Shark Alliance. Ara ho hem enfocat sobretot des de la legislació europea. Ens queixem que certs països asiàtics consumeixen molta aleta de tauró per a fer la famosa sopa, però moltes vegades no sabem que som nosaltres que els venem les aletes.

—Nosaltres?

—La Unió Europea és l'exportadora d'un terç de totes les aletes que van a Àsia. Dins de la UE, el màxim exponent de captura de taurons és l'estat espanyol. Amb un 50%. Després Portugal, amb molta menys incidència. Ara treballem per a modificar la normativa de la UE contra el *finning* —aquesta pràctica de capturar un tauró, tallar-li les aletes i descartar el cos al mar— perquè és una de les més febles que hi ha al món. Tant, que

De les 470 espècies de taurons que hi ha, només una desena són potencialment perilloses.

permetria poder fer *finning* sense ser detectat. Des de l'any 2003, la UE ja té una llei que prohibeix el *finning*.

—**Què diu?**

—Bàsicament, que és prohibit de tallar les aletes dels taurons a bord del vaixell. I, evidentment, descartar el cos, que ja seria *finning*.

—**I quin problema hi ha?**

—Que la mateixa normativa conté un article, el quart, que és una derogació de la norma: diu que en circumstàncies especials i degudament justificades, els pescadors que ho requereixin, per una qüestió de manufactura, poden demanar permisos per tallar les aletes al vaixell. A més, la normativa té la possibilitat que puguin desembarcar els cossos i les aletes separatament, en ports diferents.

—**Però així es deu fer difícil de controlar, no?**

—Exacte. Oi que és obvi? Doncs aquest és el problema que tenim. Per

a controlar-ho s'utilitza un sistema de correlacions de pes entre aletes i cos. De tal manera que si sóc el pescador i me'n vaig a un port de, què sé jo, Namíbia o Mauritània, i descarrego tants quilos de cossos, quan arribo al port de Vigo amb les meves aletes, l'inspector ha de mirar el diari de bord, el que ompló jo mateix i on dic que a tal port he desembarcat tants quilos de cossos i, per tant, aquí porto tants quilos d'aletes en correspondència.

—Uhm.

“No podem pretendre de convertir el mar en una piscina: sense taurons, sense meduses, etcètera”

—Sí. D'entrada, el percentatge ja és un dels més elevats del món. Una de les trampes, a més, és que aquest percentatge depèn del pes que té l'animal quan surt de l'aigua, però mai no arriben a port així, perquè un cop a bord els treuen les tripes i els decapiten. Per tat, el pes ja no es correspon. Després hi apliquen factors de correcció, però el cas és que el sistema de ràtios és molt complex i dona lloc a una pèrdua molt gran de dades. Hi ha molt de marge per si algú hi volgués colar aletes de cossos descartats. És pràcticament impossible de controlar, de manera que tenim una de les normes més ineficaces del món. I sabeu quins són els dos estats de la UE que fan servir aquell article quart?

—**Em sembla que ho endevinaré.**

—És clar: Espanya i Portugal. Curiosament, pràcticament tota la flota de palangre de superfície congeladora

EL TEMPS

El tauró balena és el peix més gran del món, però –com les balenes– només s'alimenta de plàncton.

—que és la de llarga distància i la que ens preocupa en aquest aspecte— té aquests permisos. Per tant, han convertit l'excepció en la norma.

—I quina és la vostra proposta?

—Ja fa temps que hi treballem. I donem suport a la proposta que la UE ja va fer anys enrere, que ara es debat al Parlament i que es votarà al comitè de pesca el mes de setembre: l'obligatorietat de desembarcar tots els taurons amb les aletes adherides al cos de forma natural. Per tal que no hi hagi problemes d'estoc o perquè les aletes rígides no puguin fer mal a un pescador, es proposa que es pugui fer un tall parcial de l'aleta per a plegar-la sobre el cos de l'animal i congelar-lo. Quin és el problema? Que Espanya i Portugal s'hi oposen. I no ens movem d'aquí.

—La qüestió deu ser trobar mesures factibles o, diguem-ne, aprovables o practicables...

—És clar. Sabem que hi ha molts interessos econòmics, en aquesta qüestió —socioeconòmics: no hem d'oblidar els pescadors—, i que per tant no es pot tallar d'arrel. Hem de mirar de buscar solucions que permetin una convivència de totes les activitats i el manteniment en bones condicions de les espècies. Hem de procurar equilibrar. I, tret que parlem d'espècies que ja no suportin la pressió pesquera, normalment no es tracta tant de prohibir com d'arribar a mantenir la sostenibilitat del recurs.

“Anualment es capturen entre trenta milions i quaranta milions de taurons”

—Com?

—Doncs gestionant les pesqueries adequadament. Un problema greu que hi ha avui dia és que les principals espècies objectiu, com ara la tintorera i el solraig, no tenen cap mena de gestió. Cap. Tu pots sortir a pescar tantes tintoreres com vulguis i de la mida que vulguis.

—Apa.

—I això no pot ser. Per això treballem per millorar l'estat de conservació de les espècies que ho necessitin, perquè es faci una gestió efectiva de les espècies objectiu i per a modificar les normatives que siguin febles i que puguin permetre trampes. La idea és tendir cap a una sostenibilitat del recurs, cap a un equilibri. Sempre s'han pescat taurons. El problema és quan s'ha començat a fer a escala industrial i descontrolada.

Nuria Cadenes